

نامروزنگستان علوم

شماره سوم

دوره جدید
تابستان ۱۳۹۷
قیمت: ۵۰۰۰ تومان

مجله علمی تخصصی فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران

روابط انسان و طبیعت از دیدگاه قرآن مجید

سید مصطفی محقق داماد

تعهدات بین‌المللی ایران در قبال تغییر اقلیم و گرمایش زمین

یوسف ثبوتی

توافقات اجلاس بیست و یکم تغییر اقلیم سازمان ملل متحد

حامد زندی

پیش‌نگری و برنامه‌ریزی تغییر اقلیم

مجید حبیبی نوخندان و ایمان بابائیان

بررسی روند انتشار گازهای گلخانه‌ای در ایران و جهان

محمد صادق احدی

چالش‌ها و فرصت‌های بهره‌برداری از مشعل‌های صنعت نفت و گاز

یدا... سبوحی و همکاران

ارزیابی آسیب‌پذیری و سازگاری در بخش آب

هدایت فهمی

تغییر اقلیم و سلامت

علیرضا مصداقی‌نیا و همکاران

پیامدهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و محیط‌زیستی تغییر اقلیم

محمد سلطانیه

پیش‌گفتار

«کنوانسیون چارچوب سازمان ملل برای تغییر اقلیم»^۲ از بدو تأسیس تاکنون، ۱۹۹۲ - ۲۰۱۶ میلادی، ۲۲ نشست اعضا [Conference of Parties (COP)] داشته است. مهم‌ترین آن COP21 پاریس است. در این نشست اعضا به توافق کردند دمای زمین را تا سال ۲۰۵۰ حداکثر به ۲ درجه بالاتر از دمای دوران پیش‌صنعتی (۱۷۵۰ میلادی) محدود کنند و حداکثر توان خود را به کار برند که این دما از ۱/۵ درجه بالاتر نرود.

برای هر کدام از کشورهای پیوست I (کشورهای صنعتی پیشرفته)، پیوست II (کشورهای با اقتصاد در حال گذار و کشورهای به جا مانده از فروپاشی کشورهای سوسیالیستی شوروی) و کشورهای بیرون از پیوست I (کشورهای در حال توسعه) وظیفه و نقشی تعیین شد، تا کنوانسیون را در رسیدن به اهداف تعیین شده یاری دهند و زمین را از سرنوشتی که ممکن است ناهنجاری‌هایی داشته باشد نجات بخشند.

رئیس‌جمهور کشورمان، دکتر حسن روحانی، نیز در نشست پاریس شرکت و اعلام کرد:

۱. ایران داوطلبانه خواهد کوشید نشر گازهای گلخانه‌ای خود را از سال ۲۰۲۰ تا سال ۲۰۳۰ به میزان ۴٪ نسبت به سناریوی پایه کاهش دهد.

۲. ایران، مشروط به اینکه تحریم‌های بین‌المللی برداشته شود و منابع مالی لازم به دست آید، خواهد کوشید نشر گازهای گلخانه‌ای خود را، نسبت به سناریوی پایه ۸٪ تا ۸٪ دیگر پایین بیاورد.

۱. این طرح به سفارش صندوق حمایت از پژوهش‌گران، در چارچوب قرارداد شماره ۴۶۱۸۰/ص/۹۵ مورخ ۹۵/۵/۶ انجام شده است.

2. UNFCCC: United Nations Framework Convention on Climate Change

3. BAU: Business As Usual

در بهمن ۱۳۹۴، آقای دکتر نصرت‌ا... ضربغام، رییس صندوق حمایت از پژوهش‌گران کشور، از این جانب خواست پژوهشی در کم و کیف تعهدات کشورمان در قبال نهادهای جهانی ترتیب دهم و معلوم شود، در مقابله و سازگاری با تغییر اقلیم و گرمایش زمین و تحقق مسئولیت‌هایی که در قبال نهادهای جهانی پذیرفته‌ایم، جهت‌گیری کشور چگونه باید باشد. علاوه بر آن بخش‌های مختلف کشور اعم از عمومی و خصوصی چه کار باید بکنند، چگونه باید بکنند. با کدام فناوری، مهارت‌های انسانی و منابع مالی این وظایف را به انجام رسانند. مهم‌تر از همه با کدام چشم‌انداز و بینش آینده‌نگرانه برای رسیدن به هدف گام بردارند.

از نیمه فروردین ماه ۱۳۹۵ هر هفته روزهای شنبه جمعی از صاحب‌نظران فرهنگستانی، دانشگاهی و دستگاه‌های اجرایی و بدنه کارشناسی کشور از بخش‌های محیط‌زیست، انرژی، آب، کشاورزی، منابع طبیعی، بهداشت و سلامت، صنعت، خدمات، تجارت و غیره گرد هم می‌آیند و بر روی موضوعات زیر هم‌اندیشی می‌کنند:

- سناریوهای توسعه کشور با توجه به چشم‌انداز آینده و سیاست‌های ملی و منطقه‌ای کشور
 - نشرگاه‌های گلخانه‌ای کشور و سیاست‌های دولتی و ملی برای کاهش آن
 - ارزیابی آسیب‌پذیری‌های ناشی از تغییر اقلیم و راه‌کارهای سازگاری با آن
 - تحلیل‌های آماری و دیده‌بانی برای سازگاری با تغییر اقلیم و کاستن از آثار زیان‌بار آن
 - راهبردهای ملی برای لحاظ کردن پیامدهای خوش و ناخوش تغییر اقلیم در توسعه پایدار کشور
- برای هر کدام از بندهای بالا و زیربندهای فراوان آنها کارگروهی متشکل از ۵ - ۶ صاحب‌نظر گرد هم می‌آیند، موضوع را در ۳ تا ۵ جلسه بررسی می‌کنند و سرانجام نظر مشورتی نهایی را در قالب دو گزارش: ۱- گزارش برای مدیران و تصمیم‌گیران، با ذکر جزئیات، ۲- گزارش برای آگاهی مردم، با ادبیاتی ساده‌تر و در نوشته‌هایی کوتاه‌تر تدوین می‌کنند.

به جزاین پیش‌گفتار، که امضای این‌جانب در زیر آن است، هر کدام از گزارش‌ها با ذکر نام پژوهندگان و تدوین‌کنندگان و مشورت‌دهندگان گزارش همراه است. امید دارم مجموعه گزارش‌هایی که با عنوان:

تعهدات بین‌المللی ج.ا.ایران در قبال تغییر اقلیم و گرمایش زمین بر اساس تعهدات بین‌المللی COP۲۱
منتشر می‌شوند، چه با عنوان «برای مدیران» و چه در زیر نام «خلاصه برای مردم» گامی در جهت ادای دین تهیه‌کنندگان آن به کشور و جامعه باشد.

تقدیر و تشکر

اعضای تشکیل‌دهنده ستاد کاری طرح:

- دکتر یوسف ثبوتی - مجری طرح
- مهندس محمدمهدی غفاری - کارشناس و ویراستار گزارش‌ها
- هانیه ستوده - منشی اول و مدیر روابط اجتماعی طرح

- فرحناز آیت‌اللهی - منشی دوم طرح

- دکتر مریم پاکپور - کارشناس و مسئول بخشی از روابط اجتماعی طرح

صاحب‌نظرانی که در جلسه‌های متعدد روزهای شنبه شرکت می‌کرده‌اند به شرح زیر بوده‌اند:

دکتر یوسف ثبوتی، دکتریدالله سبوحی، دکتر بهرام طاهری، دکتر مسعود نیلی، دکتر هوشنگ مهریار، دکتر سعیدالله نصیری قیداری، دکتر محمد سلطانی، دکتر جعفر توفیقی، دکتر مجید حبیبی نوخندان، دکتر عباس رنجبر، دکتر سید محمد بلورچیان، دکتر هدایت فهمی، دکتر محسن ناصری، دکتر علیرضا مصداقی نیا، دکتر علی اردلان، دکتر منا خالقی راد، دکتر قوام‌الدین زاهدی امیری، دکتر پدرام عطارد، دکتر حمیدرضا خالصی فرد، دکتر مجید عباس‌پور، دکتر ساویر صحت‌کاشانی، دکتر مریم پاکپور، مهندس محمد مهدی غفاری، مهندس محمد صادق احدی، مهندس ذوالفقارپور، مهندس مینا کلاگر، دکتر علیرضا مساح، دکتر آقاجانی، مهندس محسن چگینی‌زاده، حسام قدکساز، حسین خواجه‌پور، علی حسین‌نژاد، لیلا بابایی، نیلوفر صالحی، دکتر معصومه برارزاده، امیر وهاب‌پور، عارفه موسوی، دکتر ترکمانیان، حامد زندگی، دکتر ایمان باباییان، دکتر امیرحسین نیک‌فال، دکتر ماهان صابری، دکتر پورزادی، علیرضا کمال، دشت بزرگی و آیدا شاهرخ
از همه این بزرگواران تشکر می‌کنم.

طرح حاضر به سفارش صندوق حمایت از پژوهش‌گران انجام گرفته و هزینه‌های آن از طرف صندوق تأمین شده است. محل انجام طرح فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران بوده و از امکانات اداری و خدماتی فرهنگستان استفاده شده است. از هر دو نهاد صمیمانه سپاس‌گزارم.

یوسف ثبوتی

فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران

و

دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه - زنجان